# مثال متّصل؛ مثال منفصل

می‌آیی‌م در خیال. مثالی که مرحوم مظفر رضوان الله علیه زدند[1]. فرمودند این ساعت را شما نگاه می‌کنید بعد چشمتان را می‌بندید، همان ساعت را در ذهنتان می‌آوری‌د. ساعت ِخارجی ِمحسوس ِمنفصل داری‌م، وقتی چشمتان باز است داری‌د ساعت را می‌بینی‌د، این محسوس متصل است. وقتی چشمتان را بستی‌د، بعدش صورت او را احضار کردی‌د، به این می‌گوییم خیال متصل. الآن دیگر چشم شما باز نیست، ساعت را نمی‌بینی‌د. چشمتان بسته است و داری‌د ساعتی را که دیدی احضارش می‌کنید؛ این می‌شود خیال متصل. یعنی صورتی از ساعت که الآن چشم شما باز نیست؛ امّا در خیال متصل شما ایجاد شده است.

اما خیال منفصل چیست؟ خیال منفصل، این است که محسوس نیست، عالم ِماده نیست. اما در عین حال بند به نفْس ِشما هم نیست؛ خیال منفصل، هر چیزی است که شکل دارد، رنگ دارد، آثار ماده را دارد، اما هیولی و آن حرکت ناسوتی[2] را ندارد. یعنی یک مَلَکی را فرض بگیری‌د، متعلّق به عالم ملکوت.

## انواع خواب ها

خوابها هم انواعی دارد[3]. خیلی از خوابها، تمثّل ِنفْس است که خیال متصل است. اما خوابهایی انسانها دیدند که برای خودشان هم واضح می‌شود که من واقعاً در عالم دیگر بودم؛ همینطوری که اینجا داری‌م حرف می‌زنی‌م. خوابهایی که روحم در عالم دیگر می‌رود، دارد یک چیزی در عالم می‌بیند.

خوابهایی که فقط تمثّل است، خیال متصل است. اما خوابهایی که خیال منفصل است که یعنی روح در عالم مثال می‌رود. آنجا چطور؟آن جا ما یک متخیّل منفصل داری‌م، یک تلقّی که من در خواب از آن مثال ِمنفصل دارم؛ یعنی همانجا هم باز دو امر دارم: مثال منفصل، مثال متصل.

## عالم مثال؛عالم افراد

در عالم مثال، سروکار ما با فرد است، شما مثلث را می‌گویی‌د شکل است؛ اما مثلثی که در قوه خودتان ایجاد می‌کنید، فردی از مثلث است. طبیعی ِمثلث نیست. قوّه خیال، سروکارش با طبایع نیست. شکل مثلث که در ذهن شما می‌آید، فردی از مثلث است.

بچه‌ای که معلم در کلاس به او می‌گوید «مثلّث»، تا قوّه درّاکه‌ی بچه یک سه ضلعی در ذهنش نکشد نمی‌تواند اصلاً حرف استاد را تصور کند. یعنی قوه‌ی خیال، معین عقل واست. اوّل باید قوه خیال بچه، یک مثلث بکشد بعد بگوید آقای معلم! حالا بگو تا من این را تطبیق بدهم. این بچه وقتی دبستانی است باید قوه خیال او مدام یک مثلث بکشد تا حرف استاد را بفهمد؛ همین بچه دانشگاه می‌رود، یک ساعت استاد ریاضی بارش حرف زده، بیرون می‌آید، می‌بیند استاد او ۳۰۰ بار مثلث گفت، اما وقتی به خودش برمی‌گردد می‌بیند یک بار قوه خیال او مثلث را نکشید. چرا؟ چون قبلاً قوه درک معانی او در درک معانی مثلث ضعیف بود. قوه خیال باید او را کمک می کرد؛ اما حالا قوی شده، نیازی ندارد قوه خیال او را کمک کند در احضار معانی مثلث. استاد می‌گوید مثلث، معانی او را هم می‌فهمد، هیچ مشکلی هم ندارد.

این برای مشاعر است. شما برای این مشاعر ضابطه بدهید، گسترشش بدهید، برایش انواع بیاورید، ردّش کنید، این را حرفی ندارم، به عنوان مباحثه طلبگی.

---

[1] و قد تسأل علی أي نحو تحصل للانسان هذه الادراكات؟ و نحن قد قربنا لك فيما مضى نحو حصول هذه الادراكات بعض الشيء، و لزيادة التوضيح نكلفك ان تنظر الى شيء أمامك ثم تطبق عينيك موجها نفسك نحوه، فستجد في نفسك كأنك ال تزال مفتوح العينين تنظر اليه، و كذلك اذا سمعت دقات الساعة - مثلا - ثم سددت اذنيك موجها نفسك نحوها، فستحس من نفسك كأنك ال تزال تسمعها... و هكذا في كل حواسك.(المنطق،ص۱۴)

[2] و تطلق علی عالم الشهادة أي الدنيا(کشاف اصطلاحات الفنون والعلوم،ج۲،ص۱۶۸۰)فَعَولَت، صیغه مفید مبالغه است.ملکوت، مبالغه در ملکیت و سلطنت. تابوت، مبالغه در رجوع که دیگر بازگشت به دنیا ندارد.طاولت قدش خیلی بلند بوده است.جاولت خیلی بد بوده جولان داشته است .ناسوت مبالغه در ناس است.طاغوت، مبالغه در طغیان است.

[3] الكافي، عن علي بن إبراهيم عن أبيه عن ابن أبي عمير عن سعد بن أبي خلف عن أبي عبد الله ع قال: الرؤيا علی ثلاثة وجوه: بشارة من الله للمؤمن و تحذير من الشيطان و أضغاث أحلام. (بحار الأنوار (ط - بيروت) ؛ ج۵۸ ؛ ص۱۸۰)

كتاب التبصرة لعلي بن بابويه، عن سهل بن أحمد عن محمد بن محمد بن الأشعث عن موسى بن إسماعيل بن موسى بن جعفر عن أبيه عن آبائه ع قال قال رسول الله ص الرؤيا ثلاثة بشری من الله و تحزين من الشيطان و الذي يحدث به الإنسان نفسه فيراه في منامه و قال ص الرؤيا من الله و الحلم من الشيطان.( همان، ص: ۱۹۱)

مرحوم مجلسی در جلد ۵۸(طبع بیروت) بحار الانوار،بابی را با عنوان حقيقة الرؤيا و تعبيرها و فضل الرؤيا الصادقة و علتها و علة الكاذبة به این بحث اختصاص داده است.(شروع باب از صفحه ۱۵۱است)و سپس از ذکر احادیث مختلف،در بخش تفصیل و تبیین به بیان اقوال حکما و دیگر عالمان در تحلیل خواب و انواع آن می پردازد (ص ۱۹۵)همچنین در کتاب منهج الرشاد لمعرفة العباد نیز بابی با این عنوان وجود دارد: من جملة الشواهد على وجود العالم المثالي ّما يشاهد في النوم(منهج الرشاد،ج ۳،ص ۱۱۶)

---

بازبینی #2
ایجاد شده 9 آوریل 2025 13:53:05 توسط ... .
به روزرسانی شده 9 آوریل 2025 13:54:11 توسط ... .